

Upravišтво: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7,
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocanova ulica 2,
— Telefon št. 190.
Računi pri pošt. čk. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čísló
78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Amerika se javlja

Senzacija za svet sta bila oba govora. Ko je izpregovoril Cordell Hull, zunanji minister Zedinjenih držav, je prisluhnila Evropa nemara še bolj nego Amerika sama. Še večji vtis je napravil predsednik Roosevelt, ko je spregovoril o priliki svojega poseta v obmejnem mestu Kingstonu v Kanadi, zakaj tudi njegov govor je bil ves posvečen zunanje-političnim problemom.

Pozicija Amerike v svetu je tako izredno močna, da se ne more nihče čuditi, ako je izjava Rooseveltova vzbudila največjo pozornost. Saj ne moremo o nobeni državi na svetu reči, da bi se njeno zadržanje napram svetovnim problemom motrilo s tako izrednim, s tako napetim pričakovanjem. Zakaj od tega, kako se odloči in kam se nagne njena ogromna gospodarska moč in vojaško-politična veljava, zavisijo uspehi marsikaterih javnih in tajnih zasnov na svetu. Zunanje-politične enunciacije vodilnih ameriških državnikov bodo spričo tega vedno izredno delikatna stvar.

Ako premoremo dobro Rooseveltov govor, se moremo pravzaprav začuditi, kako da je povzročil tako ogromen odmev. Zakaj v bistvu so dosedanje predsednikove enunciacije, ki se ponavljajo ob primernih prilikah ne prav posebno na redko, vsebovale že domala vse ideje, izražene sedaj znova v Kingstonu. Seveda z eno veliko izjemo: slovesna izjava predsednika ameriške Unije, da bo branila nezavisnost Kanade zoper slehernega napadalca, je povsem nova in pomeni vsekar senzacijo prvega reda. Toda kljub temu, da druge ideje njegovih izjav niso nove, njihov učinek ni manjši in podoba je, da je prav v tem poglavitna njih vrednost. Zakaj z njimi izjavlja Amerika, da spremlja mednarodni politični razvoj z rastočim vznemirjenjem, a da se vzporedno s tem čim dalje bolj precizira njena orientacija in odreja njena odločnost v določenem smislu. Prav sedaj, ko se je v svetu znova silno stopnjevala napetost, izjavlja Zedinjene države po svojem predsedniku in zunanjem ministru, da stoji odločno in zavestno v taboru svetovne demokracije, zastopajoč brez oklevanja ideje prava in pravice miru in individualne svobode. Prav nič ne prikrivajo obsodbe, ki jo imajo na vsej črti za ideje in prakso totalitarnih režimov. Že v tem pogledu pomenijo stavki iz Kingstona ogromno afirmacijo demokratičnega svetovnega nazora in reda ter ojačanje fronte onih, ki stoji za njim. Kdor si pokliče pred oči, kako ogromnega pomena je bila med svetovno vojno idejna premoč antantnega tabora, bo vedel ceniti orjaško pomoč, ki jo je dobil zvana demokratični in miroljubni ter svobodoljubni tabor v moralnem pogledu.

Seveda začne tu hkrati zelo važen dilemma. Svetovna demokracija bi rada vedela, koliko ji je Amerika pripravljena nuditi preko moralne pomoči, pa spričo tega napeto motri govore z onstran Oceana, da bi iz njih doznala tudi več konkretnega, kar bi jo tudi materialno okreplilo v teh opasnih časih. Ob vseh dosedanjih Rooseveltovih govorih so odzivi v svetovni javnosti prav tega pogrešali, računajoč, da bi konkretna zagotovila bolj utrdila svetovni mir, kakor idejno rezoniranje.

To pot je Roosevelt ponovil svoje misli, da se Amerika nikakor ne more več držati osamljenosti. Doba izolacije je minila in Roosevelt je naglasil, da bi mogli viharji od onstran Oceana poseči tudi na Ameriko, ki nikakor ni več varno osamljen kontinent, marveč bi mogla prav tako trpeti škodo od konfliktov v drugih delih sveta. Preko Oceana more pretiti Ameriki vznemirjenje in opasnost bodisi od azijske kot od evropske strani, saj so v obeh teh dveh smerah na delu sile, ki jih je Roosevelt označil kot nasprotno ameriškemu političnemu idealu in obstoječemu redu. Saj se je v zvezi s tem imenovala Aljaska, kar postavlja zadevo v zelo konkreten tir. Toda samo v enem pogledu, zakaj Roosevelt je določno pokazal, da ne misli samo in niti ne pred vsem na azijsko stran, marveč da mu je v prvi vrsti pred očmi evropska napetost. Kako daleč sega njegova napoved, da Amerika ne bo pustila neizrabljenih sredstev, ki bi jih mogla uporabiti za obrambo svetovnega miru, ni bilo izrečeno konkretno. Toda v zvezi z ostalimi načeli in izjavami njegovega govora ne more biti nobenega dvoma, kako jih je treba tolmačiti v splošnem. Zato je umljivo, da so sprožili neprijeten odmev v totalitarnih državah. Še vedno pa je res, kar je izrazila politična kritika že ponovno: s povsem konkretnimi aranžmaji v določenem smislu in precizirani smeri bi Amerika mogla prav posebno ojačiti tabor mirovno razpoloženih ter s tem bistveno utrditi svetovni mir.

Prav v tem pogledu pa gre Rooseveltov govor preko dosedanjih splošnih izjav. Saj pomeni toliko kot garancijo za nedotakljivost kanadskega državnega teritorija zoper vsakega napadalca. Dasi tudi ta izjava ni povsem precizna in more pomeniti veljavnost v širšem in ožjem obsegu, je vendarle, kar se tiče Kanade, same, povsem konkretna: njena

KONFERENCA MALE ANTANTE PODALJŠANA

**Težkoče radi madžarske oborožitve — Italijanski interes na Bledu
Uspeh Male antante z evropskega vidika**

Bled, 22. avg. b. Današnji drugi dan zasedanja stalnega sveta Male antante je potekel v dramatični napetosti diplomatskih in drugih konferenčnih krogov. Višarna deževna noč, ki je sledila sinočnji sijajni iluminaciji Bleda, pa hladno in še vedno nekoliko deževno jutro, sta bila primeren izraz današnjega konferenčnega razpoloženja.

Tretja seja blejskega sestanka

Čim so se davi zunanji ministri Jugoslavije, Rumunije in Češkoslovaške sestali na svojo tretjo sejo, je bilo na obrazih konferenčnih opazovalcev razbrati negotovo pričakovanje prvih odločitev, o katerih se je vedelo, da morajo pasti še tekom dopoldneva ali vsaj tekom dneva. Konferenčni krogi niso izražali niti pretiranega optimizma, niti pretirane skepe. Svoje zanimanje so osredotočili samo na vestno zasledovanje dogodkov in ugibanje o poteku razgovorov v zvezi z napeto pričakovano madžarsko odločitvijo. Okrog madžarskega odgovora na konkretne predloge Male antante je bilo osredotočeno tudi vse popoldansko zanimanje, če tudi po naših informacijah madžarski problem ni bil edini problem današnjih razgovorov zunanjih ministrov Male antante.

Težkoče radi Madžarske

Zvedelo se je, da je imel madžarski poslanik, ki je bil ves čas v stikih z maloantantnimi predstavniki, snoči daljši razgovor z Budimpešto. Tam pa odgovornih madžarskih državnikov zaradi obiska v Nemčiji ni. kar seveda močno zavira hitrejši potek pogajanj.

Ko se je ob 10. uri pričela konferenca ministrov Male antante, so se v poučenih krogih širile govorice, da so še vedno znatne ovire za definitivni sporazum, čeprav je dobra volja na obeh straneh. Proti 11. uri so se razširile govorice, da je madžarski poslanik prejel nova navodila. V kulorijah hotela »Toplice«, kamor so nenehoma prihajali in odhajali razni diplomati in kjer so bili tako rekoč korporativne zbrani vsi novinarji, je naraščala napetost od trenutka do trenutka. Novinarji so oblegli madžarske diplomate, ki so se kazali dobro razpoložene.

Italija in Jugoslavija

Z izredno pozornostjo so zbirali vse nove glasove zlasti italijanski opazovalci, ki tudi danes niso prikrivali svoje želje, da bi bila prizadevanja za sporazum z Madžarsko kronana z uspehom. Naše prijateljstvo z Jugoslavijo, mi je dejal eden od njih, nam daje upanje in se nam zdi najboljšje jamstvo, da bodo dolga prizadevanja rodila popoln uspeh, ki bo sprejemljiv za vse in ki bo najpomembnejši doprinos za pomirjenje splošne evropske napetosti, zlasti pa napetosti v podunavskem bazenu. Mimogrede mi je zaupal, da bo italijanski ministrski predsednik Mussolini ob priliki svojega septembrskega obiska v Trstu, Postojni in Gorici znova podčrtal pomen italijansko-jugoslovskega sodelovanja za izravnanje srednje-evropskih diferenc in ustvaritev novega ravnotežja sil v tem predelu Evrope.

Kakor se torej zdi, so z blejsko konferenco vezani v ozadju veliki evropski računi, o katerih bo bližnji razvoj odkril zanimive podrobnosti.

V pričakovanju sklepov Male antante je prišlo poročilo o delni krizi francoske vlade zaradi odstopa socialističnih ministrov, vendar pa spričo pričakovanja maloantantnih odločitev ta vest ni vzbudila prevelike pozornosti.

Okrog 1/2. je bila dopoldanska seja zunanjih ministrov Male antante zaključena. Iz bližnjega Golf hotela je najprej prišel v Toplice rumunski zunanji minister Comenen, kmalu za njim pa češkoslovaški zunanji minister Krofta. Iz diplomatskih krogov ni bilo mogoče izvedeti za nobeno novo podrobnost. Zdelo se je le, da upanje v končno solucijo ni brez osnove. Izrečno je bilo poudarjeno, da obče ne gre za kakšno načelno težkočo, kajti, kakor sem že javil, senzacij ne sme od zasedanja nihče pričakovati.

Popoldne so ministri imeli svoj poset v Bohinju. V pričakovanju njihovega po-

varnost je zagotovljena in sleherna od evropskih držav bi bila na višku svojih zunanje-političnih uspehov, ako bi dosegla podobno izjavo z istega mesta. Toda pozabiti ne smemo, da je Velika Britanija vodilna svetovna velesila, ki ji ni treba, da bi ji njene dominione čuvala druge velike sile. Zato se zdi jako upravičena domneva, da je v Rooseveltovi izjavi v korist Kanadi izraz sodobne oblike Monroejeve doktrine; z njo želi Amerika ustvariti konkretne forme za obseg njenega posega v eventualni svetovni konflikt, oni obseg, ki je zanjo že a priori izven diskusije. Preko tega more biti hkrati ponudba Veliki Britaniji za določitev norm o bodočem sodelovanju v kritičnih primerih.

Na osnovi tega je jasno, da je z Rooseveltovim govorom storjen velik korak naprej iz ozkega kroga ameriške izolacijske politike, ne le v idejnem, v načelnem, marveč tudi v povsem kon-

vratka se je izvedelo, da bo konferenca stalnega sveta Male antante podaljšana in da bo zaključni komuniké podan šele jutri dopoldne. To se je sicer zdelo v zvezi z ovirami za definitivno ureditev madžarskega vprašanja, vendar pa se je ves današnji dan v poučenih krogih zatrjevalo, da obeta razvoj pogajanj ugoden zaključek dosedanjih prizadevanj. Osrednje vprašanje, okrog katerega so se naborale vedno nove negotovosti, je bilo vprašanje oblike madžarske izjave kot protikoncesije za priznanje vojaške enakopravnosti Madžarski. Na splošno je prevladovalo mnenje, da bodo odnosi maloantantnih držav z Madžarsko urejeni na bilateralni osnovi, pri čemer se je z maloantantne strani polagala posebna važnost na enaka besedila odgovarjalosti izjav. Države Male antante žele vzpostaviti z Madžarsko najboljše prijateljske odnose, pričakujejo pa isto tudi z madžarske strani. V tem je načelni sporazum že dosežen. Vse drugo, pri čemer se posebej mislimo na čisto tehnična vprašanja definitivne stilizacije izjave, pa je v glavnem odvisno od madžarskega odgovora na konkretno postavljene predloge, ki se tičejo treh že znanih točk: 1. vojaške enakopravnosti Madžarske, 2. madžarskih manjšin v maloantantnih državah, 3. madžarskih izjav o nenapadanju.

Zdravici na banketu

Nocoj je ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović v čast svojima gostoma priredil v velikih prostorih Kazine velik banket, na katerem so bile izmenjane zdravice. Po banketu je bil velik sprejem s koncertom, ki se ga je udeležilo veliko število diplomatov, politikov in novinarjev. Na banketu je izrekel ministrski predsednik dr. Stojadinović nocoj naslednjo zdravico:

Dr. Stojadinović

Ekscelenci, gospe in gospodje! Z velikim zadovoljstvom pozdravljam zelo ugledna in draga gosta naše države, ekscelenci ministra dr. Krofta in ministra Comenen. Hkratu mi dovolite, da izrazim svojo radost spričo tega, da se vrši ta sestanek Male antante v Jugoslaviji. Srečen sem in ponosen, da smo mogli temu važnemu in prijateljskemu sestanku dati okvir mirnega in divnega kraja okrog Blejskega jezera, ponosa in ljubezni vseh Jugoslovencev.

Tri leta so potekala od našega poslednjega sestanka v tem našem kraju. Če se ozremo nazaj, vidimo, da so bila to tri težka in nemirna leta mednarodnega življenja, ki niso potekala brez sprememb in pretresljav, hkratu pa lahko ugotovimo, da smo spričo stalnih in potrpežljivih naporov naših vseh dosegli ohranitev našim narodom dragocenega in tudi tako dragocene političnega miru. A ohranitev miru v takih prilikah ni, kakor bi si mogel kdo misliti, v politiki, ki je brez iniciativnosti in odločnosti, nego zahteva ohranitev miru nasprotno stalne napore in skrbno aktivnost, mnogo potrpljenja, dobre volje, poguma in samozatajevanja, inspiriranih z globoko vero v bodočnost naših narodov.

Živimo v času, ko se od državnikov skora vseh držav postavljajo veliki in nujni problemi, od katerih ureditve lahko čisto zavisí blagostanje in mir ne le poedinih držav, nego vsega sveta. Toda ono, kar nam daje pravico, da kljub vsem današnjim težavam vendarle gledamo v bodočnost z optimizmom in hladnokrvnostjo, so silni napori, polni dobre volje, ki jih doprinasmo tako mi, kakor tudi ostale vlade drugih držav, da se ti resni problemi končno zares povoljno uredijo.

Srečen sem, da morem ugotoviti, da dajejo v sedanjih okoliščinah naši redni sestanki, kakršni je tudi današnji na Bledu, priliko, da se v prisrčnem stiku in prijateljski izmenjavi misli more jasno in glasno ugotoviti identičnost naših vidikov, iskrenost naših namenov in miroljubnost naših ciljev.

Sedanji sestanek nam daje prav tako priliko, da z radostjo naglasimo značaj in pomen sporazumov, ki so bili 31. julija v Solunu podpisani med Bolgarijo in državami Balkanske zveze, s katerimi je Ma-

kretnem smislu materialne prirode. A ker je Kanada del britanskega imperija, je s tem dana osnova za širše uveljavljanje sodelovanja, je tako rekoč napoved prehoda Amerike v aktivno zadržanje za obrambo svobode in miru.

Tako je Rooseveltov govor sprejela in razumela svetovna javnost. Ameriško občinstvo samo bo imelo kmalu priliko, da se izrazi o njegovih idejah, saj se bliža volilna doba in se že postavljajo vprašanje ali bo Roosevelt kandidiral še v tretje za predsednika. Prav v zvezi z bližajočimi se volitvami je Rooseveltov govor izredno pomembno dejanje, ki že samo po sebi odpira določene perspektive glede usmeritve ameriškega javnega mnenja samega. Ni dvoma, da se Amerika zopet vključuje v aktivno evropsko politiko za primer, da bi se dogodki razvili v nerešljivo krizo. Na kateri strani, to je pač izven diskusije.

Konferenca se danes nadaljuje

Zunanji ministri maloantantnih držav bodo jutri nadaljevali svoja posvetovanja, o ostalih točkah dnevnega reda blejskega zasedanja, o katerih razgovori še niso izčrpani. Glede njih ni pričakovati nobenih senzacionalnih ugotovitev. Navzlic današnji napetosti v pričakovanju madžarske odločitve, se ne more reči, da bi se izgled v obli uspeh zasedanja zmanjšali. Uspeh Male antante s splošnega evropskega vidika je že v tem, da so se sredi vznemirljive evropske napetosti sešli njeni zunanji ministri na prijateljski posvet, da z vidika skupnih interesov in interesov vsake posamezne članice manifestirajo svojo solidarnost v vprašanjih, ki bi jih mogla vsaka zase tudi drugače presoditi. Po naših informacijah so napadne domneve, da so nastala pri posvetovanju glede osrednjih problemov, postavljenih na dnevni red blejskega zasedanja, kakršneoli ovire, ki bi preprečile pričakovane sklepe. Gre samo za definitivno formulacijo izjav, kar zahteva glede na delikatnost problema jasnost besedila. Morda se je tu in tam pokazala v tej zvezi nekoliko nervoznost, ki je razumljiva, vendar je zaupanje prevladujoče obeležje pričakovanih jutrišnjih sklepov.

la antanta vezana z mnogimi in trdnimi vezmi. Tako je podan še en primer, kako je treba služiti hkratu blaginji svoje države in miru med narodi. Naše zadovoljstvo je toliko večje, ker je bil ta sporazum dosežen s pomočjo istih načel in metod mednarodnega sodelovanja, ki vodijo države Male antante v njihovi politiki nasproti sosedom.

Dovolite mi, da po obeležbi teh pozitivnih dejstev zaključim z noto nade in optimizma, ki že sama iz njih izhajata. In z željo, da bi Mala antanta v miru in z zaupanjem lahko nadaljevala svojo pot do miroljubne ureditve vseh vprašanj, ki jih stalno postavlja tok življenja naših narodov, da se doseže stabilizacija političnih odnosov v tem delu Evrope.

Zato dvigam svojo čašo na zdravje rumunskega vladarja Nj. Vel. kralja Karola ter predsednika češkoslovaške republike dr. Edvarda Beneša, in nadalje na zdravje ekscelenci ministru Kamilu Krofti ter ekscelenci Petrescu Comenu in njegovi ljubimci gospe ter za napredek naših prijateljev in zaveznikov, češkoslovaškega in rumunskega naroda.

Petrescu Comnen

Na zdravico našega ministrskega predsednika je rumunski zunanji minister Petrescu Comnen v svojem in v imenu svojega češkoslovaškega tovariša dr. Kamila Krofte odgovoril:

Ekscelenci! Gospe in gospodje! Gospod predsednik, vi niste mogli najti lepšega mesta, ki bi nas napolnilo s takim opti-

Lord Runciman pripravlja svoj načrt

Za enkrat baje ne bo stavil nobenih konkretnih predlogov

Praga, 22. avgusta. h. Lord Runciman in člani njegove misije so danes pričeli redigirati svoj elaborat. Kakor se doznava, bo delo dokončano do četrta. Lord Runciman je prebil včerajšnji dan v Horni Plani pri knezu Schwarzenbergu. Vreme pa mu ni bilo naklonjeno. Ves dan je deževalo, tako da se je proti večeru zopet vrnil v Prago. Kakor doznava vaš dopisnik, elaborat lorda Runcimana najbrže ne bo vseboval nikakih konkretnih predlogov, nego se bo omejil samo na strokovno mnenje o predlogih obeh taborov. Svoje nasvete odnosno posredovanje namerava ponuditi lord Runciman šele potem, ko bi se izkazalo, da je vsak neposredni sporazum med vlado in sudetskimi Nemci nemogoč. Spričo dejstva, da je sudetsko-nemška stranka sedaj zaposlena s pripravami za nürnberski kongres, je računati s tem, da se bodo pogajanja razvijala sedaj mnogo počasneje.

Henleinovi razgovori s strankinimi delegati

Praga, 22. avgusta. h. V hotelu »Carlton« v Marjanskih Laznih se je danes popoldne pričelo Henleinovo posvetovanje z zastopniki sudetsko-nemške stranke, ki so se pogajali z vlado in z lordom Runcimanom. Posvetovanj se udeležujeta tudi opat Helmer in knez Hohenholc, pri katerem sta se preteklo sredo prvič sestala lord Runciman in Henlein. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, je bil Henlein pretekli dni ponovno v Nemčiji, kjer je poročal kancelarju Hitlerju o razvoju dogodkov v Češkoslovaški zlasti pa o svojem govoru z lordom Runcimanom.

London, 22. avgusta. h. »Financial News« poroča, da je dobil član Runcima-

mizmom, kakor je krasna obala Blejskega jezera. Sprejem v cvetju, ki ste nam ga priredili, iskren nasmeš, ki smo ga razbrali z vaših usten, gostoljubno prijateljstvo, ki ste nam ga izkazali, so bili za mnoge med nami v tem času sila resnih misli več, nego dokaz iskrenosti in prijateljstva. Sele, ko so oblaki na obzorju temnejši, se bolje spoznajo solnčni žarki in to solnce sva prijatelj Krofta in jaz našla tu kljub prehodni megli današnjega dne, i za najine poglede, i za najini duši. Zato se vam za hvaljujave nadvse iskreno.

Naše delo je, kakor običajno, polno zaupanja, prijateljstva in razumevanja. Komuniké, ki ga bomo sporočili tisku, bo pokazal konkretne rezultate našega skupnega dela, bo vse več nego dokaz absolutne sloge in popolnega sodelovanja za delo miru, ki ohranjuje našo institucijo.

Ko sem v preteklem maju kot poslovo-deči predsednik stalnega sveta Male antante ponudil naše iskreno prijateljstvo, našo desnico vsem našim sosedom, tedaj sem opazil v očeh naših prijateljev diskretne poglede skepe, ki so našli svoj odsev kasneje tudi v nekaterih tujih dnevnikih, odsev neupravičenosti in zato tudi nepravilne skepe. Ali je naša generacija v toliki meri izgubila smisel za dobro vero in velikodušnost? Tri mesece kasneje sta dve članici Male antante, enako kakor njeni tovariši v Balkanski zvezi, pokazali, da ponudba iz Sinaje ni bila zgolj deklaratorska, temveč je predstavljala program dobro premišljene in dozorle politike, ki je predstavljala akt neizmernega zgodovinskega pomena, znan pod imenom solunskega sporazuma. Tako smo podali najevidentnejši dokaz iskrenosti naših besed in pravilnosti naših občutkov.

Bili bi srečni, ko bi mogli nocoj sporočiti vsem našim prijateljem, da smo z novim prispevkom za mir v Srednji Evropi izvršili novo delo velikega zaupanja in zanašanja v dano besedo. Neprizadevanje okoliščin nam niso dopustile, da bi to storili že nocoj. Prepričan pa sem, da bo delo, ki ga je pričel moj prednik ter se je nadaljevalo pod dosedanjim predsednikom, pod našim nadaljnjim predsedvom končano. Tako da bomo kmalu, morda prej, nego si moremo misliti, lahko svetu sporočili srečno vest o njega izpolnitvi.

Ne preostaja mi sedaj nič drugega, ko da se zahvalim v imenu ekscelence gosp. Krofte in v mojem imenu vsem onim, ki jim dolgujemo nepozabne ure, ki sva jih ta dva dneva prebila v vaši deželi, tako lepi in tako gostoljubni. Prosim vas, gospe in gospodje, da se mi pridružite, ko dvigam čašo na zdravje Nj. Vel. kralju Petru II, na zdravje Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, vzvišeni jugoslovnski dinastiji, članom visokega regentstva, prijateljskemu in zavezniškemu jugoslovnskemu narodu.

Veliki sprejem in koncert

Po slavnostni večerji, ki se je zaključila ob 11.30, so otvorili dr. Stojadinović, dr. Krofta in Comnen cercle ter pozdravili vse prisotne goste, ki so medtem napolnili vse prostore Parkhotela. O polnoči se je pričel koncertni del programa v okviru velikega sprejema, ki ga je otvoril ravnatelj ljubljanskega konservatorija, operni basist g. Julij Betetto s tremi arijami Smetane, Prelovca in Pavčiča. Gospa Golobova je v spremstvu prof. Lipovška zapela tri kompozicije Stefanec in Pavčiča. Blejska dekleta v gorenskih noši so nato zapela nekaj narodnih pesmi, za zaključek pa so nastopili mali mariborski harmonikarji, ki so želi viharne aplavze. Tri dekletca iz njihovega kroga so s krasno mimiko podala še prigodno pesmico o Mali antanti, posvečeno njenim trem državljenikom. Po koncertu se je razvila elegantna plesna zabava.

Lord Runciman pripravlja svoj načrt

Za enkrat baje ne bo stavil nobenih konkretnih predlogov

novega štaba Ashton Gwatkin, predsednik gospodarske sekcije angleškega zunanega ministrstva, od interesentov na Češkoslovaškem zelo obširno spomenico s podrobnimi predlogi za odstranitev vzrokov gospodarske depresije v sudetsko-nemških pokrajinah. List naglašja, da so gospodarske težave v sudetsko-nemških pokrajinah nastale predvsem zaradi nemških propagande in agresivnega stališča sudetsko-nemške stranke. Mnoga podjetja so se iz bojazni pred neredi preselila na varnejše ozemlje v notranjosti države, številna podjetja so tudi izgubila inozemski trg v glavnem zaradi izpodirivanja v podunavskih državah s strani Nemčije. Porast brezposelnosti v sudetsko-nemških pokrajinah je v glavnem posledica politike sudetsko-nemške stranke. Načrt za ozdravljenje gospodarstva v sudetsko-nemških pokrajinah obstoja v glavnem v pospeševanju izvoza in v ustvarjanju možnosti nakupa agrarnih pridelkov v balkanskih državah, pri čemer naj bi prevzela Anglija posredovalno vlogo.

Vojaška pripravljenost Rusije

Moskva, 22. avg. w. Vojni komisar Vorosilov je odredil, da se od 20. septembra do 20. novembra odpuste vsi oni vojak i mornarji, ki so odslužili svoj kadrovski rok, letočasno bodo od 1. septembra do 1. oktobra vpoklicani na odsluženje kadrskega roka pripadniki letnikov 1917 in 1918, ki so uživali predvojaško izobrazbo. Skupno z aktivno vojsko in prostovoljno daljesežnimi vojski in podoficirji bo imela Rusija pod orožjem 4,5 milijona vojakov.

Nepričakovano skrajšanje nemških manevrov

Veliki manevri, ki bi morali trajati 12 tednov, bodo zaključeni že 1. septembra

Berlin, 22. avgusta. br. Veliko pozornost v vseh političnih in diplomatskih krogih je zbudil snoopni komunikator vojne ministarstva, ki demantira vesti, da bodo trajali manevri 12 tednov, to je do konca septembra, kakor se trdi v inozemstvu. Komunikator zagotavlja, da bodo manevri trajali normalno dolgo, potrebno za izvedbo rezervistov. Po istem vrstnem redu, kakor so bili vpoklicani, bodo rezervisti počenši s 1. septembrom odpušteni iz vojske. Prav tako bodo 1. septembra odpušteni vsi oni aktivni vojaki, ki so z avgustom odslužili svoj kadroviski rok.

Nepričakovano skrajšanje nemških manevrov je izzvalo v javnosti različne komentarje. V uradnih krogih so glede vzrokov predčasnega zaključka manevrov skrajno rezervirani ter naglašajo, da si je samo inozemstvo izmislilo, da bodo manevri trajali kar dva meseca, kar sploh ni bilo nameravano. V diplomatskih krogih pa sodijo, da je treba počakati, ali se bodo napovedi vojne ministarstva glede odpusta rezervistov uresničile, ker je možno, da gre samo za manevre, ki naj pomiri razburjenje inozemstvo in omili nerazpoloženje, ki se pojavlja.

Značilen demanti

Berlin, 22. avgusta. br. Berlinski listi objavljajo uraden komunikator, v katerem se demantirajo vse govorice o finančnem položaju države. Kar se tiče baze na borzah, naglašajo komunikator, da je brezpomembna, ker borza že davno ni več barometer nacionalne aktivnosti. Vsi izdatki so kriti z dotokom davkov in s posojili. V komunikatorju se tudi demantirajo glasovi o nameravanem povišanju pridobnine in nekaterih drugih davkov.

Italijanska vlada priznava da podpira Franca

Italijanski dobrovoljci ne bodo odpoklicani iz Španije vse dotlej, dokler je ne zapuste tudi drugi

London, 22. avgusta. br. Po nalogu vlade je angleški odpravnik poslov v Rimu v petek obiskal zunanjega ministra grofa Ciana in ga obvestil, da je angleška vlada v posesti informacij, po katerih je Italija zadnjih 14 dni poslala generalu Francu nadaljnjih 17.000 vojakov in večje količine vojnega materiala. Ker bi bilo tako postopanje v nasprotju s svoječasnim dogovorom in bi onemogočilo uveljavljanje angleško-italijanskega sporazuma, vrhu tega pa postavilo na glavo vso politiko nevmesavanja, je angleška vlada zahtevala, naj italijanska vlada te vesti demantira, če niso resnične.

V londonskih krogih so z napetostjo pričakovali odgovor italijanske vlade na to demaršo, ki jo je storila Anglija v sporazumu s Francijo. Snoopi je italijanski zunanji minister grof Ciano izročil odgovor italijanske vlade angleškemu odpravniku poslov. V svojem odgovoru italijanska vlada ugotavlja:

1. Italijanski vladi ni ničesar znano o kakih novih pošiljkah orožja generalu Francu in so te vesti najbrže neosnovane. 2. V kolikor je bil poslan v Španijo vojni material, je bil poslan italijanskim prostovoljcem (ki se bore na strani generala Franca), da bi mogli uspešno vršiti svoje dolžnosti.

3. Italijanska vlada ne more umakniti svojih prostovoljcev iz Španije prej, predno tega ne store tudi drugi.

Ta odgovor italijanske vlade je izzval v londonskih krogih silno pozornost. Italijanska vlada je s tem uradno priznala, da vzdržuje v Španiji večje oddelke svojega vojskovanja in da ga oskrbuje z orožjem in vsemi drugimi potrebčinami. V ostalem sodijo, da je odgovor italijanske vlade v neposredni zvezi z odgovorom generala Franca na predloge odbora za nevmesavanje ter da se v obeh primerih jasno vidi isti cilj. Iz odgovora italijanske vlade tudi sklepajo, da namerava Italija do konca podpirati generala Franca.

V angleškem zunanjem ministrstvu sedaj podrobno proučujejo oba odgovora. O nadaljnjih korakih, ki jih bo v tem pogledu storila angleška vlada, bo sklepal ministrski svet, ki se sestane v sredo. Med Londonom in Parizom se o tej zadevi vodijo važna diplomatska posvetovanja. Angleški listi pišejo, da postavlja tako postopanje na glavo vso dosedanja dobrohotna politika Anglije, ki je sedaj prisiljena iskati novih poti za rešitev španskega problema.

London, 22. avgusta. br. Odgovor generala Franca sedaj skrbno proučujejo v zunanjem ministrstvu. V splošnem ga

smatrajo za načelno odklonitev angleškega načrta, njegove protipredloge pa za manevre, s katerimi hočejo pridobiti na času. Današnji listi soglasno odklanjajo tako postopanje in smatrajo, da so protipredlogi, ki jih je stavel general Franco, za večino držav, zastopanih v londonskem odboru, absolutno nespremenljivi. Splošno prevladuje mnenje, da je zašla politika nevmesavanja v novo, zelo hudo krizo. To pomeni obenem tudi krizo politike angleško-italijanskega zblizanja. V notranji politiki Anglije predstavlja odgovor generala Franca in odgovor Italije nov signal za napade opozicije na vlado in za kritiko postopanja ministrskega predsednika Chamberlaina tako napram bivšemu zunanji ministru Edenju, kakor napram predsedniku italijanske vlade Musoliniju.

Povratak Chamberlaina in Halifaxa v London

London, 22. avgusta. br. Ministrski predsednik Chamberlain, ki je prebil svoj tedenski odid v Chequers, se je danes popoldne vrnil v London. Jutri zjutraj pride v London tudi zunanji minister lord Halifax. Prav tako se je danes vrnil v London predsednik odbora za nevmesavanje lord Plymouth, ki se je takoj podal v zunanje ministrstvo in začel proučevati odgovor generala Franca. Jutri bosta imela Chamberlain in Halifax razgovor o španskem problemu glede na najnovejšo dogodke. Pri tej priliki bosta razpravljala tudi o bodoči politiki Anglije glede rešitve španskega problema. Reuter poroča, da sta odgovor generala Franca in odgovor Italije izzvala v uradnih krogih zelo pesimistično presojanje položaja. Po sodbi merodajnih krogov pomeni to postopanje očitno izigravanje angleškega načrta.

Francova ofenziva ob Ebru zopet v zastoju

Pariz, 22. avgusta. br. Francova ofenziva ob reki Ebru je zopet v zastoju. Kljub silnim žrtvam se dosedaj ni posrečilo pregnati republikancev iz utrjenih položajev na desni obali Ebra, odkoder skušajo celo preiti v ofenzivo in so v to svrhu začeli graditi mostove preko Ebra. Ker tega ni moglo preprečiti ne topniško obstreljevanje, ne bombardiranje z letal, so frankovci sedaj odprli zapornice na Segru, pritoku Ebra. Ebru je nato silno narasel. Frankovci upajo, da bo narasla voda preprečila zgraditev mostov in onemogočila ofenzivne načrte republikancev.

Horthy v Nemčiji

Po prihodu v Berlin je odpotoval takoj v Kiel k splavljenju nove nemške vojne križarke

Berlin, 22. avg. a. V nedeljo zvečer je prispel semkaj s posebnim vlakom madžarski državni upravni upravitelj admiral Horthy. Velika množica ljudi mu je pri prihodu privedla izredno svečan sprejem. Horthy je iz Berlina nadaljeval vožnjo v Kiel, kjer je bila vsidrana vsa nemška vojna mornarica. Na postaji so bili zbrani državni kancelar Hitler z vsemi člani vlade, poveljniki nemške suhozemne vojske general Brauchitsch, veliki admiral Röder, šef generalnega štaba nemške vojske general Keitel in drugi. Hitler se je zelo prisrčno pozdravil s Horthyjem in izročil njegovi soprogi šopk cvetja, nakar je Horthy pregledal častno četo nemških mornarjev. S postaje sta Hitler in Horthy krenila v vojno luko, da prisostvujeta splavljenju nove čimne nemške vojne mornarice v morje. Po vsej poti jima je prirejalo občinstvo viharne ovacije. Po splavljenju je odšel Horthy v Hitlerjevem spremstvu pred spomenik v svetovni vojni padlim nemških mornarjev, kjer je Horthy položil lorjorjev venec. Popoldne se je vršila v pristanišču Horthyju račast velika parada vsega nemškega vojnega brodogradstva. V sredo bo napravil Horthy v Hitlerjevem spremstvu izlet na otok Helgoland, nakar bo poseetil se Hamburg.

Nova nemška križarka je dobila ime »Prinz Eugen«. Krstu nove križarke je botrovala soproga madžarskega regenta. London, 22. avgusta. a. Angleški listi se obširno pečajo s Horthyjevim obiskom v Nemčiji. »Times« poudarja, da nemški vpliv na Madžarskem v dno bolj narasča, ker naslanja Nemčija svoje prijateljstvo na trgovinsko politično podlago. Po mnenju lista bodo Hitlerjevi razgovori s Horthyjem močno vplivali na bodoči razvoj v srednji Evropi.

daj je Hitler predlagal, naj bi se nemško prebivalstvo iz Južne Tirolske preselilo v Nemčijo. Nemčija je pripravljena povrniti Italiji vso materialno škodo, ki bi jo zaradi tega trpela, s primerno trgovinsko politiko. Nemci iz Južne Tirolske bi se naj po večini preselili v Avstrijo, kjer jim mislijo razdeliti zaplenjena posestva bivših režimovcev.

Beleške

Shodi JNS

V sarajevski okolici sta bila v nedeljo dva lepo obiskana shoda JNS in sicer na Palih in v Blažuju, kjer je vodil shod bivši senator Sava Ljubibratić. Na obeh zborih so govorili o političnih problemih gg. Bogoljub Jevtić, Vasilije Trbić, Milan Božić, Mustafa Mulalić, dr. Srško Vukano- vić in Mihajlo Isaković.

V Nevesinju je sklical konferenco pristašev JNS narodni poslanec Sekula Zečević, ki je obširno razpravljal o potrebah Hercegovine.

Uvod k zasedanju blejske konference

Pod tem naslovom čitamo v »Slovencu« sledečo dražestno-duhovito sliko s konference Male antante na Bledu.

»Medtem ko so ministri zasedali, je padla zunaj na terasi Kazine zelo zanimiva opazka nekega inozemskega oddelčnika, ki je bil že večkrat na Bledu in ki ga ima rad. »Kako, da je letos na Bledu voda tako prosorna in čista?« je vprašal. »Kajti drugičkrat je bila precej bolj umazana.« »Nič čudnega,« je odgovoril domačin. »Kajti letos je mnogo manj Judov in to se pozna.« Inozemcu se je kar samo od sebe nasmejalo in njegov široki »Ha, ha, ha.« na terasi pred Kazino je bil zelo značilen.

To se tudi nam zdi. Inozemski oddelčnik in odlični domačin spadata očitno med duhovite blejske goste. Iz njunega razgovora se vidi, da imata tudi naravnost državniške kvalifikacije. Škoda, da sta morala v današnjih resnih časih sedeti zunaj na terasi samo za »uvod h konferenci Male antante.« Očitno sta oba tudi člana odbora za pospeševanje tujkega prometa na Bledu in za pridobivanje gostov med katerimi je letos posebno mnogo Židov zlasti iz Madžarske in iz naše države. Morda so ti gostje Kazini in Parkhotelu, kjer je centrum njihovega zbirališča, in Grajskemu kopališču, neprijetni, kar pa naj bi »Slovenec« gospodarjem tega podjetja naravnost povedal, ne pa da angažira inozemske oddelčnike in odlične domačine za blejske vunbaitelje.

Prvi skupni shod bloka narodnega sporazuma

V nedeljo je bil v Petrinji prvi skupni shod pristašev beogradske združene opozicije in Kmetsko-demokratske koalicije. Prvi govornik je bil narodni poslanec dr. Rade Pribičević, ki je poročal o poteku dr. Mackovega obiska v Beogradu. Za njim je govoril Večeslav Vilder o pretehtih notranjopolitičnih vprašanjih. Obširno je razpravljaj tudi o zunanjopolitičnem položaju. Za njim sta govorila v imenu beogradske združene opozicije dr. Branko Peleš in Carević, ki je pozdravil zborovalce v imenu dr. Mačka. Poslednji govornik je bil dr. Budisavljević, ki je naglašal potrebo čim bolj složenega sodelovanja med srbskimi in hrvatskimi kmeti.

Pristaši beogradske združene opozicije so imeli v nedeljo dva večja zbora v Valjevu in Valjevske Kamenici. Na obeh zborih so govorili odposlanci iz Beograda.

Kaj loči Jugoslovce od krščanskih socialistov

Zeleni »Slovenski delavci« napada krščanske socialiste, organizirane v Jugoslovski strokovni zvezi, češ, da so se oddvojili od slovenske katoliške skupnosti in od vsega slovenskega katoliškega gibanja. Dolži jih, da simpatizirajo s »špansko krvavo republikansko vlado in z vsemi, ki ji pomagajo«. Zupnik Andrej Krizman je očitno prepričan, da general Franco s svojimi prijatelji samo rožce sadi in sv. pismo prebira. Zato pravi, da zelenec ne loči od Jugoslovanske strokovne zveze samo politika, ampak »Marx in njegov gospodarski sistem, Marx in njegova lažidiktatura proletariata. To nas loči. Vse drugo je sredstvo, da se ta ločitev lahko bolj podtalno izvaja, da se lažje ruši v narodu katoliška občestvena zamisel. Katolištvo nasproten veter v vrstah JSZ razpiha od časa do časa tisto rdečo žerjavico, ki bi rada pomagala ljudskofrontaškim geslom do plamtečega razmaha«.

Pretep na Ljotičevem shodu

V Preljini pri Čačku so se v nedeljo sestali pristaši Ljotičevega »Zbora«. Ze pred konferenco so se Ljotičevci hudo spopadli s kmeti iz okolice, ki so bili po veliki večini pristaši združene opozicije. Preprij je bil vedno huji. Po ostri besedi in diskusiji so se najbolj vročernvi pristaši obeh tabovor dejansko spoprijeli in se obdelovali s koli in stoli. Vmes je počilo tudi nekaj revolverjskih strelcev. V pretepu je bilo več pristašev Ljotiča lažje in težje ranjenih. Ranjen je bil tudi sam Dimitrije Ljotić, ki ga je nekdo oplazil s kamnom po obrazu. Intervinirati je moralo orožništvo, ki je pretepače razgnalo. Na bojišču so ostali trije ranjeni. Dva sta bila zadeta od revolverjskih strelcev, tretjega pa so tako pretepli, da je obležal. Prepeljani so bili v bolnišnico. V zvezi s streljanjem je bilo nekaj pretepačev aretiranih.

Revizija delovanja Kat. akcije v Italiji

Med fašistično stranko in Vatikanom je prišlo do kompromisa glede delovanja Katoliške akcije v Italiji. V posebni konferenci med tajnikom fašistične stranke in predsednikom centralnega urada Katoliške akcije za Italijo so bile izdelane vse podrobnosti tega sporazuma. Proglasoeno je bilo, da ima za delovanje Katoliške akcije biti osnova pogodba iz l. 1931, ki poudarja čisto verski značaj te organizacije. Voditelji Katoliške akcije, ki jih imenujejo škofje za vsako škofijo, ne smejo pripadati nobeni skupini ali struji, ki bi bila nasprotna fašistični ideologiji. Katoliška akcija mora izključiti vsako direktno in indirektno politično delovanje ter mora tudi po svojih organizacijskih izločitih podobnost s političnimi organizacijami. Zastava Katoliške akcije ni papeška, temveč italijanska trobojnica. Katoliška akcija se odreče vsaki organizaciji stanovskih ali strokovnih udruženj in bo v svojih mladinskih organizacijah prenehala z vsakim sportnim, ali drugačnim telesno-vzgojnim delovanjem. Sestanki Katoliške akcije se morajo izključno omejiti na vzgojno stran, odnosno morajo imeti značaj razvedrila, toda z verskimi cilji. Tako

Glavna skupščina UJU v Zagrebu razpuščena

Opozicija, ki je v veliki manjšini, je onemogočila njen miren razvoj

Zagreb, 22. avg. z. Včeraj se je pričela v veliki dvorani Delavske zbornice redna letna glavna skupščina Jugoslovanskega učiteljskega združenja. Kakor smo poročali že v ponedeljskem »Jutru« prisostvuje skupščini rekordno število učiteljev in učiteljic iz vse države. Maloštevila opozicija, ki jo tvorijo pristaši novega učiteljskega pokreta v Beogradu, dunavski in moravski banovini, je že včeraj s svojim neparlamentarnim postopanjem ovirala potek skupščine ter izzvala dogodke, ki so naleteli na splošno obsodbo. Po svečanem otvoritvenem delu skupščine se je verifikacijska debata tako zavlekla, da je mogla skupščina snoopi pozno zvečer izvoliti samo delovne odbore, ki so zasedali malone vso noč, da so pripravili poročila za današnje nadaljevanje plenarne skupščine.

Danes zjutraj ob 8. se je skupščina pričela zopet pred nabito polno dvorano. Prvo je prišlo na dnevni red poročilo odbora, ki je proučil delo glavne uprave. Poročilo je bilo objavljeno že v nedeljski številki. Tudi odbor v svojem poročilu ugotavlja, da bi bilo delo glavne uprave še mnogo uspešnejše, če ne bi bil del organiziranega učiteljskega vse leto oviral glavne uprave. Zaradi ugotovitve odbora, da skupščina obsoja tako razdiralno delo, je dvignila opozicija hrupne proteste, nakar je navzoči policijski komisar zahteval od predsednika g. Ivana Dimnika, naj zborovanje zaključi. Ko je predsednik Dimnik to odklonil, je policijski komisar zborovanje razpustil. Opozicija je sprejela ta odlok policije z ovacijami, večina pa se je zadržala popolnoma mirno. Predsedstvo JUJ je nato prosilo poli-

cijo, naj vsaj dovoli, da učitelji dokumentirajo svoje nacionalno prepričanje, in da morejo obiskati grobove nacionalnih preporoditeljev Stjepana Radića, Ivana Filipovića, Davorina Trstenjaka in velikega narodnega voditelja Josipa Juraja Strossmayerja. Posebna deputacija je odšla k banu, ga obvestila o neparlamentarnem postopanju maloštevila opozicije in prosila za dovoljenje, da se more skupščina nadaljevati. Ban dr. Ružić je deputaciji javil, da ne more preklicati zakonitega odloka policije, ker bi bilo nadaljevanje skupščine protizakonito in se mora nova skupščina v redu sklicati po pravilih, pač pa je dovolil poklonitev na grobovih. Popoldne je krenila po zagrebških ulicah velika povorka učiteljskega. Na čelu so nosili velik napis: Iz naroda za narod, učiteljice pa napis: Zahtevamo ukinitev celibata. Povorka je šla popolnoma mirno in tiho ter se je poklonila na grobovih, pred spomenik Josipa Juraja Strossmayerja pa je položila krasten venec.

Ogromna večina učiteljskega obseja postopanje opozicije in vztraja na svoji stanovski liniji ter se izreka odločno proti vsakemu poseganju zunanjih vplivov na delo učiteljske stanovske organizacije. Maloštevila skupina zasledencev je s svojim početjem, ki ima svoj izvor v krogih izven učiteljske organizacije, vrgla madež na ves stan, in ga osramotila. Ob razhodu je večina burno aklamirala predsednika g. Ivana Dimnika in ga obšla s cvetjem. Glavni odbor bo imel jutri v Zagrebu sejo, na kateri bo sklepal o nadaljnjih korakih.

Katoliški problem v tretjem rajhu

Nekateri inozemski listi so objavili te dni v zvezi s konferenco nemških katoliških škofov z omenja bivega rajha v Fuldi vesti o napovedi novega kulturnega boja proti katoliški cerkvi. Prvo napoved v tem smislu je objavil londonski »Daily Herald«, ki je trdil, da pripravlja narodno socialistični režim v Nemčiji ločitev nemške katoliške cerkve od Rima in ustanovitve nacionalne katoliške cerkve po zgledu Henrika VIII. v Angliji. Vatikanski organ »Osservatore Romano« je v tej zvezi demantiral govorice, da se med nemškimi katoličani samimi pripravlja razcep, češ da je nasprotje med katoliškimi škofi z omenja bivega rajha in avstrijskimi škofi čedalje večje. Švicarski list »Basler Nachrichten« je objavil o tem uvodnik, v katerem skuša še posebej odgovoriti na vprašanje, ali zasleduje narodni socializem zares ustanovitve posebne nacionalne katoliške cerkve. List je skeptičen v tem pogledu in piše med drugim:

Preveč verjetno ne zvene vse te govorice. Ze zato ne, ker ima Nemčija trenutno druge, večje skrbi kakor pa izvedbo verske vistsomeritve. Razen tega bi ustanovitve nemške katoliške cerkve ne odgovarjala povsem narodno socialistični ideologiji, kajti njen glavni, četudi ne že bližnji cilj je prejem nemška nacionalna cerkev, ki naj bi združila katoliške in protestante, ne pa stari katolicizem, četudi ločen od Rima. Za tak cilj pa nemška sedanost še ni zrela.

Priznati pa je treba, nadaljuje list, da so nastale v zadnjem času prilike, ki bi utegnile narodni socializem spraviti v skušnjava, da utrže nezrele sadove. Tu mislimo predvsem na položaj katoliške cerkve v Avstriji, ki ga je dobro informirani dunaj-

ski poročevalec »Daily Telegraph« označil kot močno okrnjenega. Najbolj viden zunanji simptom neke krize je neuspeh poskusa za sklicanje skupne škofovske konference. Tako je padla ena izmed velikih iluzij, da bo namreč avstrijska priključitev nemški katolicizmu ojačila, ker je priključena država katoliška. Da, Avstrija je katoliška, toda avstrijska katoliška cerkev ni in tudi nikdar ni bila »ecclesia militans«, vojskujoča se cerkev. Predobro se je skozi stoletja godilo avstrijskemu katolicizmu, da bi bil to postal; posluševal se je brahialne sile Habsburžanov, ki so mu na primer zelo olajšali zmago nad reformacijo. Pač pa je bila Avstrija skozi vse 19. stoletje in vse do »sanšusa« zelo zaslužna za rimsko cerkev, ker je odprla jezuitom najširše področje njih dejstvomovanja v dobi, ko je v Nemčiji pod Bismarckom divjal kulturni boj. Zato postopa narodni socializem s svojih vidikov povsem pravilno, ko je kot prvi udarec odredil zatvor teološke fakultete in Inomostu. Tega niso storili »zlomnamerni lokalni krogi«, temveč mnogo višja mesta v rajhu, ki so namerno zadala s tem udarec jezuitom. Inomost je bil zares trdnjava katolicizma, Avstrija kot dežela in narod pa nikakor, temveč prej slaba točka v skupni katoliški fronti Velike Nemčije.

Druga skušnjava narodnih socialistov za nastop proti katolicizmu v sedanjem trenutku utegne izvirati iz zasledovanja naraščajočega nasprotja med Vatikanom in fašizmom. Vendar bi bile to, zaključuje list, kvečjemu šele skušnjave, ne pa tudi že resne namere, da se Velika Nemčija prav sedaj spusti v ostro kulturno borbo s katoliško cerkvijo.

Posebno sodišče za bive avstrijske ministre

Dunaj, 22. avgusta. br. Nemška vlada je izdala poseben zakon zoper bive avstrijske ministre. Očitno imajo namen, od kraja razgaliti nekdanji avstrijski režim. Zakon določa, da pridejo vsi bivi avstrijski ministri, člani deželnih vlad in župani, ki so se kakorkoli pregrešili zoper zakon in zavzemali sovražno stališče do nemškega naroda (recte narodnega socializma) pred posebno državno sodišče, ki bo v to svrhu osnovano na Dunaju. Državno sodišče na Dunaju ima predvsem ugotoviti, ali so se pregrešili zoper narodno pravo in zakrivili kaka sovražna dejanja proti nemškemu narodu. V danem primeru bodo obtoženi v imenu nemškega naroda. Notranji minister je pooblaščen, da sme vsem obtožencem takoj odvzeti vse državljanske pravice in tudi nemško državljanstvo. V svrhu povračila povzročenih škod se takim obtožencem zapleni vse njihovo premoženje. Člane sodišča imenuje državni kancelar.

V merodajnih krogih utemeljujejo ta zakon s tem, da so pri pregledu arhivov dunajskih ministrstev našli toliko kompromitirajočega gradiva in ugotovili toliko kršitev pozitivnega prava, da ni mogoče iti molče preko tega. Nekateri ljubljenci Schuschniggovega režima so zagrešili najgrše kršitve osnovnih zakonov ter so fizično in moralno ter materialno zatirali vse svoje osebneprijatelje. Na tisoče so jih poslali v koncentracijska taborišča n. pr. mora biti petje na teh sestankih izključno verskega značaja. Ravno tako gledališke igre in druge prireditve. Vodstvo Katoliške akcije se je obvezalo, da bo novo ureditev takoj spovedalo.

Kakor smo že rekli, velja ta sporazum seveda samo za delovanje Kat. akcije v Italiji.

Španski kardinal o vojni v Španiji

»Hrvatska straža« objavlja izjavo španskega kardinala Goma y Tomasa o španski državljanski vojni. Kardinal pravi, da je naša vojna vojna za civilizacijo. Latinsko civilizacijo morajo braniti Latini. Španski katoličani so sprejeli državljansko vojno kakor križarsko vojno. Iz Navare je odšlo v vojsko na desettisoče mož in fantov, pretehtih križarskega duha. Odšli so na bojišča, da se bore za svojega Boga. To je zgodovinsko dejstvo.

in v zapore brez vsake krivde, tako da je vladalo popolno brezpravje. Med prvimi pride pred sodišče biviš zvezni kancelar dr. Schuschnigg, ki bo obtožen tudi veleizdaje. Kar se tiče bivešega zveznega predsednika Miklasa, zatrjujejo, da mu bo prizanešeno, ker sta se njegova 2 sinova že pod Schuschniggovim režimom udeleževala v narodno-socialističnih vrstah, kar je tudi zelo značilno za gnolob bivešega avstrijskega režima. Trdi se, da bodo s tem zakonom prizadeti tudi nekateri cerkveni krogi.

Dunaj, 22. avg. o. V zvezi z zakonom o odgovornosti članov biveš zvezne in deželne vlade ter njihovih sodnikov, se je izvedelo, da se ta zakon v glavnem nanaša na bivešega zveznega kancelarja dr. Schuschnigga, bivešega dunajskega župana dr. Schmitza, biveša šefa tiskovnega urada Ludwiga in Adama, bivešega poslanika v Budimpešti Baar-Bahrenfelsa, bivešega finančnega ministra Drachslerja, bivešega spodnje-avstrijskega deželnega glavarja Reitherja in še več drugih deželnih glavarjev, ki so sedaj vsi internirani. Prvi pride na vrsto biviš kancelar Schuschnigg.

Aretacije socialističnih voditeljev na Dunaju

Dunaj, 22. avgusta. br. Kakor poročajo listi, je bilo v zadnjih 14 dneh aretiranih na Dunaju 43 nekdanjih socialno-demokratskih voditeljev. Obdolženi so, da so vzdrževali zveze s socialno-demokratskimi centralami v Pragi, Parizu in Londonu ter da so rovarili proti narodno-socialističnemu režimu. S tem so se pregrešili proti nemškemu narodu in bodo postavljeni pred ljudsko sodišče in obtoženi veleizdaje.

Smrtna železniška nesreča pri Kresnicah

Kresnice, 22. avgusta. Nocoj ob 18.55 je med postajama Kresnice in Laze mariborski osebni vlak pri km 552.4 povozil do smrti žandarmerijskega podnarednika Janeza Erjavca iz Borovnice. Mladi orožnik je opravljal na progi nadzorno službo. Kako se je zgodila nesreča, bo skušala ugotoviti komisija, ki bo jutri odšla na kraj nesreče.

Dunajski: Spremenljivo, nekoliko manj oblačno, ponekod nevihte s točo, le nekoliko toplje.

Usoda nemške manjšine na Južnem Tirolskem

London, 22. avgusta. o. »Daily Express« doznava, da se vodijo med Hitlerjem in Mussolinijem pogajanja za mirno ureditev vprašanja 250.000 Nemcev na Južnem Tirolskem. Nemška narodna manjšina na Južnem Tirolskem je računala s tem, da bo po priključitvi Avstrije k Nemčiji prišlo na vrsto najprej južno-tirolsko vprašanje. Hitlerjeva izjava o večni meji na Brennerju pa je pokopala vse upanje. Se-